

اشاره: روزهای آخر پاییز ۱۳۹۹ بود که به دیدار حاج آقا «یوسف‌افضلی» رئیس مشارکت‌های مردمی ستاد بازسازی عتبات عالیات رفتم. تا ایشان برایمان از شخصیت غیرنظامی سردار دل‌ها حاج قاسم سلیمانی، سخنان و خاطراتشان بگویند.

آقای افضلی یکی از باران و دوستان ایام جوانی حاج قاسم که در کرمان بود و بهترین هدیه حاج قاسم به خودش را دعوت از او برای حضور در ستاد بازسازی عتبات عالیات می‌داند و از سردار دل‌ها برای‌مان حکایت‌ها تعریف کرد. آنچه می‌خوانید حاصل بیش از یک ساعت گفت‌وگو ی ما با رئیس مشارکت‌های مردمی ستاد بازسازی عتبات عالیات است.

■ ضمن عرض خسته نباشید و باتشکر از اینکه دعوت ما را بسرای این گفت‌وگو پذیرفتید، همچنانکه می‌دانید شخصیت غیر نظامی حاج قاسم سلیمانی یک شخصیت بسیار مهم و منحصر به فرد است. شما این وجه از شخصیت ایشان را چگونه ارزیابی می‌کنید و از چه زاویه‌ای به آن می‌نگرید؟

– در پاسخ به سؤال شما باید بگویم به نکته خوبی اشاره کردید. چرا که درباره شخصیت غیر نظامی حاج قاسم خیلی حرف‌ها می‌توان گفت، گرچه خیلی سخت است ما بخواهیم این را به عینه بازگو کنیم چون شخصیت غیرنظامی حاج قاسم خیلی حرف برای گفتن دارد، مخصوصاً برای بنده که با ایشان حشر و نشر فراوانی در ستاد عتبات داشتیم این مهم بسیار دشوار است و داغ آن عزیز سفر کرده همچنان بر دل‌های یکایک ما سنگینی می‌کند.

در مرحله اول بدون شک شهید والاهاقم حاج قاسم سلیمانی پرورش یافته مکتب عاشورا بود و علاوه شش‌دیدی به اهل بیت علیهم‌السلام و نوکری حضرت زهرا سلام‌الله علیها و امام حسین علیهما‌السلام داشتند و عملاً در اعمال و رفتارشان همین عشق و علاقه به اهل بیت علیهم‌السلام و ارادت به حضرت زهرا سلام الله علیها به خوبی دیده می‌شد و همین هم باعث شد که حاج قاسم به این درجه ارزشمند از معنویت برسند.

وجود ارزشمندای ایشان و حفظ همین روحیه معنویت و ایجاد باعث خیر و برکت برای تمام مردم منطقه و تمام مناطق مقاومت، از ایران، عراق، سوریه، لبنان و افغانستان و دیگر کشورهای جهان بود. در مرحله دوم یکی از ویژگی‌های مهمی که حاج قاسم داشت زمان‌شناسی و موقعیت‌شناسی به موقع ایشان بود، مثلاً در زمان نوجوانی و جوانی‌شان در استان کرمان و شهرستان راین فعالیت‌های مذهبی در میان جوانان انجام می‌داد و آنها را به نوعی امر به معروف و نهی از منکر می‌کرد. **شهرستان رابر با مرکز استان کرمان چقدر فاصله دارد؟**

– شهرستان رابر تقریباً ۱۸۰ کیلومتر با مرکز استان فاصله دارد و حاج قاسم از همان دوران نوجوانی در میان مردم رابره محبوبیت خاصی داشتند، ما در آن زمان تا مقطع راهنمایی در رابر درس می‌خواندیم و برای ادامه تحصیل در مقطع دبیرستان به مرکز استان می‌آمدم.

اما برگردم به سخن قبلی‌ام، در واقع این امر به معروف و نهی از منکر حاج قاسم در آن برهه از زمان در دل جوانان منطقه می‌نشست و جوان‌ها صحبت‌های ایشان را به خوبی گوش می‌داده و قبول می‌کردند و در واقع نفوذ کلام خاصی داشتند.

■ **خاطره‌های هم از همان دوران که با حاج قاسم درس می‌خواندید در کرمان دارید؟**

خاطرات ما با ایشان فراوان است، پس از دوران راهنمایی برای ادامه تحصیل در مقطع دبیرستان زمانی که به کرمان آمدم اتفاقی را به اتفاق اجاره کردم. حاج قاسم یک اخوی کوچکی دارن به نام حاج سهراب سلیمانی، خود سهراب تعریف می‌کرد در زمانی که مشغول درس خواندن بودم، حاج قاسم یک ساعت مجی برابم خرید و گفت شرط خرید این ساعت این است که ساعت ۵ صبح آن را کوک کنید که زنگ بزند و ما را بیدار کند، سهراب می‌گفت من که خیلی اشتیاق این ساعت را داشتم قول دادم آن را ساعت ۵ صبح کوک کنم، و آن ساعت زنگ می‌زد و ما را بیدار می‌کرد و اینجا بود که حاج قاسم وقتی باصدای زنگ ساعت بیدار می‌شد خطاب به سهراب می‌گفت خوب حالا شما که با صدای زنگ این ساعت بیدار شده‌اید بلند شوید و نماز صبحتان را بخوانید.

خود سهراب می‌گفت که این رفتار و منشی

به دستور مستقیم خود حاج قاسم دیدیم که در سبیل خوزستان به موکب‌ها فراخوان دادند و خودش هم جلودار بچه‌ها بود برای اسکان سبیل‌زدگان و کمک به مردم سبیل‌زده مناطق، طوری شد که خود مردم آمدند و همگی خیلی فعال شده و کار می‌کردند؛ حاج قاسم خودش خستگی‌ناپذیر و میدان‌دار بود.

که اخوی منن در پیش گرفته بود برای بیدار کردن ما برای نماز صبح باعث شد که خیلی در من اثر بگذارد و همین موضوع باعث شد که من از آن زمان به بالا ساعت می‌چی زنگ می‌خورم یعنی می‌خواهم عرض کنم که نوع رفتار حاج قاسم حتی در اخوی خودش هم واقعاً اثرگذار بود، در حالی که می‌توانست برای نماز خواندن برادرش به شیوه دیگری برخورد کند یا خیلی تند برخورد کند یا اصلاً ساعت می‌چی نگیرد و دستوری به ایشان بدهد که برای نماز صبح باید بیدار بشوی. در حالی که با خرید یک ساعت می‌چی این برادر را تشویق به خواندن نماز اول وقت کرد.

خب کسی که این‌گونه با برادر خودش برخورد

می‌کند مطمئناً با اطرافیش هم به همین شکل امر به معروف و نهی از منکر رفتار می‌کند. یا مثلاً در همان زمان در کرمان در یک بازه زمانی تشخیص می‌دادند که باید در تظاهرات علیه رژیم شاه شرکت کنند و شرکت می‌کرد، و در همان زمان در پیروزی انقلاب در شهر کرمان خیلی نقش اساسی و محوری به اتفاق بچه‌های اطرافش داشتند و یا در برهه دیگری به این نتیجه رسید که نیاز کشور به این است که ایشان پاسدار انقلاب باشند و سپس لازم است در جبهه‌های حق علیه باطل حضور یابد، یعنی می‌خواهم بگویم حاج قاسم بسیار موقعیت شناس بود. گرچه نمی‌خواهم وارد شخصیت نظامی ایشان شوم ولی باید تصریح کنم حاج قاسم هرجا که احساس می‌کرد باید حضور یابد فوراً حاضر بود، زمانی احساس کرد که در بحث نظامی باید ورود پیدا کند و مثلاً در سیستان و بلوچستان در جنوب کرمان حضور داشته باشد تمار عیار وارد شد و نقش بسیار تاثیرگذاری در آن برهه داشت و چه کارهای ماندگاری کرد که در حافظه تاریخی ماندگار شد.

■ **پس حاج قاسم سلیمانی در بحث نظامی**

در شهر کرمان هم نقش داشتند؟

– بله بسیار اثرگذار بودند. در زمانی که کرمان

گفتگوی اختصاصی کیهان با یوسف افضلی رئیس مشارکت‌های مردمی ستاد بازسازی عتبات عالیات

حاج قاسم معمار حرم و سردار حریم بود

گفتگو از ایرج نظامتی

هستید و باید خیلی شفاف هم به مردم بگویید که وضعیت نراحت شدم و پیش خودم گفتم که واقعاً حرم مطهر امام علی علیه‌السلام در اینجا بسیار بسیار در غربت به سر می‌برد. از همانجا به بازه زمانی اشرار خیلی به اصطلاح شرارت داشتند و در کوه‌های کرمان پناه گرفته بودند. حاج قاسم به سر کرده آنها این قول را داد که اگر تا یک هفته از این کوه پایین بیایند و برای همیشه دست از شرارت بردارند نه تنها بخشیده خواهند شد بلکه بازسازی عتبات عالیات حاج قاسم بودند.

■ در ابتدا هم نام ستاد ظاهر عنوان دیگری داشتند؟

– بله اول اسمش ستاد کمک‌های مردمی به مردم عراق بود و بعدها به ستاد بازسازی عتبات

در طول سال‌هایی که راهپیمایی اربعین برقرار بود، یعنی بحث اسکان و تغذیه و امنیت زائران برای حاج قاسم خیلی مهم بود. تاکید داشتند مشکلی پیش نیاید و همیشه به ما توصیه می‌کردند این موکب‌هایی که شما مجوز داده‌اید از ایران که به عراق می‌روند؛ ایرانی‌ها میهمان و عراقی‌ها میزبان هستند و این مسئله را خیلی تاکید داشت که رعایت کنند. همچنین تاکید داشتند که موکب‌ها حتماً باید مردمی و خودجوش باشند و شما فقط نظاره‌گر باشید

■ **آقای افضلی! آخرین دیدار شما با حاج قاسم کی بود؟**

– آخرین دیدار من تقریباً ۲۰ روز قبل از شهادت ایشان بود که من چند سؤال از ایشان درباره وضعیت عراق پرسیدم، چون آن زمان اغتشاشات عراق بود من این موضوع را از حاج قاسم پرسیدم. گفت نه خیلی نگران نباشید چیز مهمی نیست و حل می‌شود، عراق تا بوده همین بوده و هست و یک سؤال درباره عتبات پرسیدم از ایشان که گفتم حاج آقا ما در این موضوع اغتشاشات چکار کنیم؟ سردار سلیمانی با قاطعیت گفتند به آقای رئیس‌ستاد گفتم‌ام که حتی یک روز کار ستاد نباید تعطیل شود، بلکه باید کار بازسازی و توسعه حرمین شریفین همچنان به همین شکل ادامه پیدا کند. پیرو این توصیه حاج قاسم و به لطف الهی تا الان و با وضعیت کرونا که پیش آمده حتی یک روز کار بازسازی عتبات تعطیل نشده و همچنان کار بازسازی و توسعه ادامه دارد.

■ **خود حاج قاسم همیشه از این پروژه‌ها به عنوان یک کار ماندگار یاد می‌کردند.**

– بله کاملاً درست است. خود حاج قاسم می‌گفت که ماندگارترین کار جمهوری اسلامی در عراق ساخت و توسعه و بازسازی همین حرمین شریفین در عراق است و این در واقع تاکید حاج قاسم بود که شما در ساخت حرم‌ها فعال باشید چون از آنجا تمدن اسلامی شروع می‌شود، یعنی یک نگاه بسیار بلندی به ساخت و توسعه عتبات عالیات در عراق داشتند و خیلی هم دوست داشتند که این موضوع هست و حتماً ملاحظه فرموده‌اید که در آن جلسه شیخ مهدی کربلایی در شهر سامراه اتفاق بیفتد واقعاً خیلی خیلی تاکید روی سامراه داشتند و الحمدلله الان کارهای مهمی در حرمین احداث عسکریین علیهم‌السلام دارد انجام می‌شود و بچه‌های ستاد مشغول کار هستند.

■ **آقای افضلی با توجه به دوستی شما از دوران کودکی تا لحظه شهادت حاج قاسم، آیا اگر حاج قاسم به شهادت نمی‌رسیدند امکان اینکه سمت خاص دیگری را ببیزند وجود داشت؟**

– اتفاقاً به سؤال خوبی اشاره کردید، همین

ازحرم مطهر چه خبر؟ شیخ مهدی این سخنان را با اشک تعریف می‌کند که دوست من گفت خواب دیدم که در باب رأس حرم مطهر، امام حسین علیه‌السلام جلو حرکت می‌کردند، شما هم بودید و آیت‌الله بهجت (ره) از اسیران هم بود، حضرت بی‌بی فاطمه زهرا سلام‌الله علیها هم در این جمع حضور داشتند و زیر چادرشان قنداقه حضرت زینب سلام‌الله علیها را به حضرت آیت‌الله بهجت دادند و فرمودند که این دست شما ایرانی‌ها باشد!

تولیت حرم مطهر امام حسین علیه‌السلام در ادامه می‌گفت به این دوست لبنانی‌ام گفتم که یک چنین پروژه را ما در کربلا داریم و فعلاً مردم هستیم که ساخت آن را به کدام کشور بدهیم، این دوست ما در پاسخ گفت آقا اصلاً تملل نکنید و این پروژه را تحویل ایرانی‌ها بدهید، چون تعبیر این خواب غیر از این نمی‌تواند باشد.

و خلاصه صحن مطهر عقیده بنی‌هاشم ۱۴۰ هزار متر مربع هست و در بهترین نقطه کره خاکی که همان گودال قتلگاه است واقع شده که از یک طرف به تل زنبیه وصل می‌شود و از طرف دیگر به خیمه‌گاه حسینی و مهندسان و کارگران ما مشغول به کار هستند.

■ آقای افضلی حکایت جالبی تعریف کردید، البته همچنان که اشاره فرمودید فیلم این دیدار و گفت‌وگو را دیده‌ام، از این موضوع که بگذریم در بحث ساماندهی موکب‌های اربعین، مدت‌ها بود که این ساماندهی به ستاد بازسازی عتبات عالیات سپرده شده بود، در این باره توضیح دهید.

– خ حاج قاسم خودش از جنس مردم بود و همیشه در میدان بود، یکی از کارهایی که به ستاد محول شد بحث موکب‌ها و ساماندهی آنها بود که به ستاد بازسازی عتبات سپرده شد. اما موکب‌ها فقط به بحث اربعین اکتفا نکردند و به دستور مستقیم خود حاج قاسم دیدیم که در سبیل خوزستان به موکب‌ها فراخوان دادند و خودش هم جلودار بچه‌ها بود برای اسکان سبیل‌زدگان و کمک به مردم سبیل‌زده مناطق، طوری شد که خود مردم آمدند و حتی غذای گرم می‌بخشند و می‌دادند به کسانی که آنجا کار می‌کردند و همگی خیلی فعال شده و به صورت جدی کار می‌کردند و حاج قاسم خودش خستگی‌ناپذیر میدان‌دار بود. حتی خانه‌های مردم را هم تمیز می‌کردند و تحویل سبیل‌زدگان می‌دادند و تمام کار موکب‌ها چه در بحث اربعین و چه در موضوع سبیل‌زدگان از خود گذشتگی و ایثار به معنای واقعی کلمه بود.

■ **حاج قاسم در بحث اربعین خیلی فعال بود مخصوصاً موضوع امنیت اربعین برای شان خیلی مهم بود، در این باره توضیح بفرمایید.**

– امنیت کامل اربعین در عراق در واقع دست خود حاج قاسم و نیروهای سپاه قدس بود و خیلی هم تاکید داشت که راهپیمایی اربعین باید انجام شود و دیدیم که امنیت به طور کامل در طول سال‌هایی که راهپیمایی اربعین برقرار بود، بحث اسکان و تغذیه و امنیت زائران برای حاج قاسم خیلی مهم بود و اسکان موکب‌ها را به ستاد دادند و تاکید داشتند مشکلی پیش نیاید و همیشه به ما توصیه می‌کردند این موکب‌هایی که شما مجوز داده‌اید از ایران که به عراق می‌روند ایرانی‌ها میهمان و عراقی‌ها میزبان هستند و این مسئله را خیلی تاکید داشت که رعایت کنیم، همچنین تاکید داشتند که موکب‌ها حتماً باید مردمی و خودجوش باشند و شما فقط نظاره‌گر باشید

■ **آقای افضلی! آخرین دیدار شما با حاج قاسم کی بود؟**

– آخرین دیدار من تقریباً ۲۰ روز قبل از شهادت ایشان بود که من چند سؤال از ایشان درباره وضعیت عراق پرسیدم، چون آن زمان اغتشاشات عراق بود من این موضوع را از حاج قاسم پرسیدم. گفت نه خیلی نگران نباشید چیز مهمی نیست و حل می‌شود، عراق تا بوده همین بوده و هست و یک سؤال درباره عتبات پرسیدم از ایشان که گفتم حاج آقا ما در این موضوع اغتشاشات چکار کنیم؟ سردار سلیمانی با قاطعیت گفتند به آقای رئیس‌ستاد گفتم‌ام که حتی یک روز کار ستاد نباید تعطیل شود، بلکه باید کار بازسازی و توسعه حرمین شریفین همچنان به همین شکل ادامه پیدا کند. پیرو این توصیه حاج قاسم و به لطف الهی تا الان و با وضعیت کرونا که پیش آمده حتی یک روز کار بازسازی عتبات تعطیل نشده و همچنان کار بازسازی و توسعه ادامه دارد.

■ **خود حاج قاسم همیشه از این پروژه‌ها به عنوان یک کار ماندگار یاد می‌کردند.**

– بله کاملاً درست است. خود حاج قاسم می‌گفت که ماندگارترین کار جمهوری اسلامی در عراق ساخت و توسعه و بازسازی همین حرمین شریفین در عراق است و این در واقع تاکید حاج قاسم بود که شما در ساخت حرم‌ها فعال باشید چون از آنجا تمدن اسلامی شروع می‌شود، یعنی یک نگاه بسیار بلندی به ساخت و توسعه عتبات عالیات در عراق داشتند و خیلی هم دوست داشتند که این موضوع هست و حتماً ملاحظه فرموده‌اید که در آن جلسه شیخ مهدی کربلایی در شهر سامراه اتفاق بیفتد واقعاً خیلی خیلی تاکید روی سامراه داشتند و الحمدلله الان کارهای مهمی در حرمین احداث عسکریین علیهم‌السلام دارد انجام می‌شود و بچه‌های ستاد مشغول کار هستند.

■ **آقای افضلی با توجه به دوستی شما از دوران کودکی تا لحظه شهادت حاج قاسم، آیا اگر حاج قاسم به شهادت نمی‌رسیدند امکان اینکه سمت خاص دیگری را ببیزند وجود داشت؟**

– اتفاقاً به سؤال خوبی اشاره کردید، همین

صفحه ۸
چهارشنبه ۱۰ دی ۱۳۹۹
۱۵ جمادی الاول ۱۴۴۲ – شماره ۲۲۶۴۹

سؤال را در همان زمان از حاج قاسم پرسیدم و گفتم دوستان نظرشان این است که برای انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۱۴۰۰ آماده‌باشید، حاج قاسم گفت آقای افضلی شما یک‌بار دیگر این سؤال را از من پرسیدید و پاسخ‌تان را دادم، من هرچه فکر کردم که ایشان چه جوابی به من داده باور نفرمایید مدت‌ها فکر کردم تا اینکه یادم آمد که ایشان به من چه گفتند. یادم آمد که با حاج‌قاسم حدود ده سال پیش می‌رفتم کرمان، آن وقت بحث فرماندار کرمان و فرمانده نیروی انتظامی کرمان مطرح بود و آنجا من این سؤال را از ایشان پرسیدم و پاسخ‌شان این بود که آقای افضلی آخرین سمت من در سپاه قدس خواهد شد. یعنی در اینجا چه بازنشته شوم چه شهید شوم کنار می‌روم و بعد از سپاه قدس من دیگر مسئولیتی نخواهم گرفت و پایان مسئولیت من در همین سپاه قدس رقم خواهد خورد. این را ده سال پیش به من گفته بود و آن‌قدر هوشیار بودند که در خاطرشان مانده بود ولی من یادم نبود و خیلی جالب یادآوری کرد و گفت یک بار این سؤال را به شما جواب دادم آقای افضلی! بعد از اینکه ایشان شهید شدند من تازه فهمیدم که این شهید والا مقام چه گفته‌اند و به کجاشارش کرده‌اند. در واقع به گفته و پیش‌بینی خودش آخرین کارش در سپاه قدس بود و در همین جا هم شهید شد و در واقع همان دقیقاً عین همان گفته خودش انجام شد.

■ **در بُعد معنوی یاد حاج قاسم را چگونه دیدید؟**

– باید بگویم اسطوره معنویت و جهاد در راه خدا بود، اسطوره ایجاد ترس و وحشت در دل دشمن بود، مصداق همان آیه شریف قرآن است که در آیه ۲۹ سوره فتح می‌فرماید (قرب به مضمون). همراهان پیامبر!ا دشمنان سخت‌گیر با خودی مهربان هستند! یا آیه ۲۱ سوره احزاب می‌فرماید آن عهد و پیمانی که با خدا بسته‌اید پایبند باشید، و شهید سلیمانی مصداق همان فردی بود که این عهد و پیمان را با خدای مهربان بسته بود تا در راه خدا جهاد کند و راه خدا شهید بود و به آرزوی دیرینه خودش که همان شهادت بود برسد و به هم‌زمان و هم‌قطاران شهیدش پیوندد.

■ **یکی از شاخص‌های حاج قاسم خوش قولی ایشان خصوصاً به خانواده‌های شهدا بود.**

– بله حاج قاسم علاوه‌بر هیچ گروه و حزب و دسته‌ای نبود و به خانواده شهدا خیلی احترام می‌گذاشت و برای‌شان ارزش و معیار خاصی قائل بود وهرقولی که به خانواده‌شدها می‌داد سعی می‌کرد که این قول را حتماً عملی کند. وقتی مأموریتی به سوریه می‌رفت و برمی‌گشت و مثلاً قول داده بود به فلان خانواده شهدا که باید بروند خاتشان، قبل از اینکه به خانه خودش برود می‌رفتند خانواده شهید و آنها را دلدار می‌دادند و دو ساعت با آنها بود و بعد به خانه خودش می‌رفت، در واقع یادش نمی‌رفت که مثلاً قول داده به این خانواده شهید که در برکت از سوریه حتماً به خانه آنها برود.

■ **آقای افضلی اگر در یک جمله بخواهید حاج قاسم را توصیف کنید چه می‌گویید؟**

– ایشان «معمار حرم و سردار حریم» بود. شخصیت حاج قاسم از زوایای مختلفی قابل بررسی است ایشان اصلاً اهل خودنمایی نبود و به معنای واقعی نماز شب‌خوان بود و عبد صالح و خیلی خداترس به معنای واقعی کلمه بود. خیلی خیلی هم مهربان بود حتی اگر از دوستان نظامی شما سؤال بپرسید بعید می‌دانم حتی یک نفر را هم در طول عمرش در بحث نظامی توبیخ کرده باشد.

■ **در پایان اگر صحبت خاصی دارید بفرمایید.**

– یکی از سؤالاتی که من از حاج قاسم پرسیدم گفتم که سخت‌ترین روز شما در زمانی که با داعش در جنگ بودید چه روزی بود؟ حاج قاسم گفت در آن ایام که در درگیری با داعش در عراق و سوریه بودم سخت‌ترین روز من روزی بود که قرار بود داعشی‌ها از جاده بغداد وارد حرم‌های مطهر بشوند و آن روز عین گندم برشته روی آتش که بالا و پایین میره، من این حالت را داشتم و آن روز سخت‌ترین روز من بود امیدوارم که روح این شهید عزیز از ما خرسند باشد، منتهای آرزویش این بود که شهید شود و به آرزویش رسید، گرچه خداوند واقعاً تعات کند آمریکا و عوامل آمریکا و در رأس آن به قول خود سردار این قلم باز ترامپ را که باعث شهادت و این شهید عزیز شد و این عزیز بزرگوار را از ما گرفت. هر روز واقعاً این داغ برای ما تازه و تازتر است.

■ **نوع قاضیت ایشان هم بسیار خاص و متفاوت بود و اول قاضیه به خاک سپرده شدند.**

– بله، ببینید نوع شهادت ایشان توفیق بود که ایشان در عراق شهید شوند و در تمامی حرم‌ها

حاج قاسم از همان ابتدا در کرمان هم یک شخصیت مردمی بود و در دل مردم آنچنان راه باز کرده و آنچنان حرف‌هایش اثرگذار نشده بود که حتی اشرار را منطقه هم حرفش را قبول کردند؛ دست از شرارت برداشتند و به احترام ایشان پیاده پاپوس امام رضا علیه‌السلام رفتند.

گردانده شود، کاطلمین و کربلا و نجف بعد در اهواز و تهران و سپس مشهد مقدس و قم، آن روزی که سراسیمه در کرمان دفنتش کنیم ساعت ۱۰ صبح آلتیور جمعیت زیاد بود که واقعاً ما نتوانستیم آن روز ایشان را دفن کنیم و به روز بعد موکول شد و چند نفر زیر دست و پا شهید شدند و آن روزی که ایشان به خاک سپرده شد دقیقاً روز اول قاضیه بود، یعنی به علت عشق و ارادت که ایشان به حضرت زهرا سلام‌الله علیها داشتند دقیقاً در اولین روز قاضیه در ایران به خاک سپرده شد.

■ **آقای افضلی با تشکر از اینکه وقت خودتان را در اختیار ما قرار دادید.**

– من هم از شما و روزنامه کیهان تشکر می‌کنم.